

Slaapplaatstellingen van Lachsterns in 2013

In aansluiting op de inmiddels traditionele tellingen van slaapplaatsen van Zwarte Sterns en Reuzensterns is in de nazomer van 2013 een begin gemaakt met structurele tellingen van Lachsterns. Inzet is om op een vergelijkbare manier betrouwbare landelijke en regionale aantallen te verzamelen.

Nederland belangrijk tussenstation

Dat Nederland belangrijk is als nazomerpleisterplaats voor Lachsterns is niet nieuw. Al vele tientallen jaren gebruikt een aanzienlijk deel van de Noordwest-Europese broedvogels ons land als *stopover* in de nazomer. Het gaat tegenwoordig vrijwel uitsluitend om Lachsterns die broeden op de kwelder van Neufeld, in de Elbemonding van Sleeswijk-Holstein in Duitsland. Na het verlaten van de kolonie duiken de vogels meestal binnen enkele dagen op in de Kop van Noord-Holland. Enige jaren geleden is ook in Zuidoost-Groningen een pleisterplaats ontdekt die sindsdien jaarlijks bezocht wordt. Het blijkt moeilijk om tot een goede aantalsbepaling te komen op de laatste locatie, omdat de aantallen overdag sterk variëren en de gezamenlijke slaapplaats van deze vogels niet bekend is. Bovendien is niet goed duidelijk of de twee provincies verschillende vogels herbergen of dat het om dezelfde vogels gaat. Een reeks simultaan uitgevoerde tellingen op gezamenlijke slaapplaatsen is dan een beproefde methode. In overleg met vogelaars uit beide regio's zijn in 2013 drie teldatums gepikt: 2, 9 en 16 augustus met indien gewenst aanvullende tellingen. De Lachsterns in de Kop van Noord-Holland slapen sinds jaar en dag op Balgzand en worden overdag aangetroffen in de uitgestrekte bollenvelden en graslandgebieden in deze regio. Van de vogels in Groningen was alleen bekend dat ze overdag rusten op een tweetal zandgaten in de omgeving van Nieuwe Pekela, maar niet of ze daar ook sliepen.

Resultaten slaapplaatstellingen

In Noord-Holland waren de eerste Lachsterns vanaf 5 juli aanwezig, maar meer dan drie vogels bijeen werden tot de eerste telling op 2 augustus niet gezien. Op de slaapplaats alhier (Balgzand) werden op 2, 9 en 17 augustus respectievelijk 12, 21 en 33 (24 adult, 9 juveniel) vogels geteld. Aanvullende tellingen leverden geen hoger maximum op. In Groningen werden de eerste Lachsterns pas op 28 juli gezien, maar wel meteen een forse groep van 17 (adulte) vogels. Verondersteld werd dat deze vogels ook zouden overnachten op een van de zandgaten waar ze overdag verblijven. Dat bleek niet het geval en helaas werd de slaap-

plaats van deze vogels niet gevonden. Het maximum in Groningen betrof 21 vogels, zowel op 31 juli (overdag, alle adult) als op 3 augustus. Het gros van de vogels verbleef hier schijnbaar kort, want na 5 augustus werden nog slechts enkelingen gezien (max. 5) en na 20 augustus werden hier geen Lachsterns meer gezien. In Noord-Holland werden de laatste sterns op 30 augustus gesignaleerd. Op basis van de tellingen in 2013 verbleven er minimaal 33 Lachsterns tegelijkertijd in Nederland. De aantallen in Groningen piekten eerder en korter dan in Noord-Holland en lijken te bevestigen dat het grotendeels om dezelfde vogels gaat. Toekomstige tellingen zullen dit moeten staven, maar een voorwaarde is dat eerst de Groningse slaapplaats wordt gevonden.

Aandeel broedpopulatie

In het Duitse Waddengebied werden in 2013 33 paar Lachsterns geteld (31 Sleeswijk-Holstein, 2 Nedersaksen), en daarnaast was nog één succesvol paar (twee jongen vliegvlug) aanwezig in Denemarken. In Duitsland werden minimaal 22 kuikens vliegvlug, waarvan een deel gekleurd werd (gegevens M. Risch). Afgaande op deze broedvogelaantallen en hun jongen (34 paar en 24 jongen = 58 individuen) verbleef in augustus 2013 dus rond de 50-60% van de Noordwest-Europese Lachsterns tegelijkertijd in Nederland.

Groningse slaapplaats in het duister

In Groningen worden de zandgaten rond Nieuwe Pekela overdag als rustplaats gebruikt, de omliggende akkergebieden als foerageergebied, maar over de locatie van de gemeenschappelijke slaapplaats van deze vogels tasten we nog in het duister. Een van de mogelijkheden is de Dollard, gezien de binding van de soort met het Waddengebied geen onlogische gedachte. Het is in een rechte lijn weliswaar 21 kilo-

Lachstern vliegt over Breskens, 5 mei 2008. Foto: Arjan Boele

Lachsterns op een dagrustplaats bij Nieuwe Pekela, 30 juli 2013. Maar waar slapen ze? Foto: Guido Meeuwissen

meter vliegen van Pekela naar het wad, maar dit scheelt niet eens zo veel met de afstanden die de vogels in de Kop van Noord-Holland dagelijks van en naar Balgzand afleggen (>17 km). De grote vraag is nu natuurlijk waar in de uitgestrekte Dollard deze vogels slapen. Op basis van enige lokale kennis over slapende meeuwen, lijkt de hoek tussen km-paal 6 & 7 het meest kansrijk. Een eventuele ontdekking van de slaapplaats zou een mooie klapper zijn, want pas de tweede slaapplaats van Lachsterns in Nederland. Met een beetje mazzel is het herkomstgebied ook groter dan alleen Nieuwe Pekela, dus dat zou nog wel eens verrassende aantallen kunnen opleveren.

>sovon.nl/slaaplaatstelling

● Vincent de Boer & Olaf Klaassen

Tabel 1. Lachsterns in Nederland tijdens simultane tellingen. Balgzand: slaapplaatstellingen, Nieuwe Pekela: tellingen overdag.

datum	Balgzand (NH)	Nieuwe Pekela (Gr)	Totaal
2 8 2013	12	≥19	≥31
9 8 2013	21	≥3	≥24
17 8 2013	33	?	≥33